Lietas arhīva Nr. A42-00716-18/21
ECLI:LV:ADRJRIT:2018:0307.A420265617.2.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2018.gada 7.martā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese I.Petrovska,

lietā ar pieteicēju /pers. A/ un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicināto iestādi Valsts policiju,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par morālā un personiskā kaitējumu atlīdzinājumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ 2017.gada 16.martā pulksten 11.25 tika aizturēts un nogādāts Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Centra iecirknī, kur pieteicējam tika sastādīts administratīvās aizturēšanas protokols Nr.306 par administratīvā pārkāpuma izdarīšanu, kas paredzēts Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 174.^{3}pantā, uzsākta administratīvā pārkāpuma lietvedība un pieņemts pieteicēja paskaidrojums. Pieteicējs atbrīvots 2017.gada 16.martā pulksten 15.30.

2017.gada 7.aprīlī Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Centra iecirkņa Kārtības policijas nodaļas inspektors pieteicējam sastādīja administratīvā pārkāpuma protokolu Nr.PC316507 par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 174.^{3}pantā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu, par likuma „Par sapulcēm, gājieniem un piketiem" 10.panta otrās daļas, 12.panta otrās daļas un 18.panta trešās daļas prasību neievērošanu.

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2017.gada 15.maija spriedumu lietā Nr.130035017 lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā par pieteicēja saukšanu pie administratīvās atbildības pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 174.^{3}panta izbeigta, jo pieteicēja darbības nav konkrēti kvalificētas.

Ar Rīgas apgabaltiesas 2017.gada 4.decembra spriedumu atcelts Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2017.gada 15.maija spriedums un administratīvā pārkāpuma lieta Nr.130035017 izbeigta. Šis spriedums ir galīgais nolēmums administratīvā pārkāpuma lietā un stājies spēkā 2017.gada 4.decembrī.

[2] Pieteicējs vērsās Valsts policijā, lūdzot atlīdzināt morālo un personisko kaitējumu 2000 *euro* apmērā par pieteicēja administratīvo aizturēšanu uz laiku ilgāku par četrām stundām 2017.gada 16.martā.

[3] Valsts policijas 2017.gada 3.jūlija lēmumā Nr.282, izskatot pieteicēja iesniegumu par morālā un personiskā kaitējuma atlīdzinājumu, secināts, ka, ievērojot to, ka Valsts policija nav pieņēmusi lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā, kas būtu atzīts par prettiesisku, tad prasījums par kaitējuma atlīdzību nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā un atteikts izdot pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu.

[4] Uzskatot Valsts policijas lēmumu par nepamatotu, pieteicējs vērsās ar pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā.

[5] Valsts policija Administratīvajā rajona tiesā 2017.gada 5.septembrī saņemtajā rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst un uzskata to par noraidāmu, pamatojoties uz turpmāk minēto.

Ievērojot lietvedības noteikumus administratīvā pārkāpuma lietās, Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Centra iecirkņa amatpersonas saskaņā ar normatīvo aktu prasībām veica pieteicēja administratīvo aizturēšanu.

Pieteicējs tika aizturēts četras stundas un piecas minūtes, t.i., par piecām minūtēm ilgāk kā tas noteikts Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 255.pantā. Valsts policija atzīst, ka ir minimāli pārkāpts (5 minūtes) pieteicēja administratīvās aizturēšanas termiņš, bet uzskata, ka tas nevarēja radīt pieteicējam kaitīgas sekas.

Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa 2017.gada 15.maijā izbeidza lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā, jo pieteicēja darbības nav konkrēti kvalificētas.

Valsts policija uzskata, ka Valsts policijas amatpersona administratīvā pārkāpuma protokolā nenorādot konkrētā panta daļu, ir pieļāvusi procesuālu kļūdu, taču tas sastādīts par administratīvā pārkāpuma protokolā Nr.PC 316507 norādīto pārkāpuma būtību, ka pieteicējs 2017.gada 16.martā plkst. 11.10. Rīgā, Reformācijas laukumā l, piedalījās iepriekš publiski izziņotā „Latvijas antinacistiskā komiteja" organizētā piketā, kurš sākotnēji bija saskaņots ar Rīgas pilsētas pašvaldību, bet vēlāk no organizācijas puses tika atsaukts.

Savos 2017.gada 16.marta un 2017.gada 7.aprīļa iestādē sniegtajos paskaidrojumos pieteicējs nenoliedz, ka 2017.gada 16.martā plkst.11.00 ieradies pie Pēterbaznīcas Vecrīgā, kur saticis savus paziņas /pers. F/ un /pers. G/. Ņemot vērā to, ka pieteicējs pats paskaidrojumā norāda, ka ir „Latvijas antinacistiskā komiteja" valdes loceklis, uzskatāms, ka viņam bija zināms, ka organizācija ir atsaukusi Rīgas pilsētas pašvaldībai iesniegto iesniegumu par piketu 2017.gada 16.martā, līdz ar to pieteicējs zināja un apzinājās, ka viņa darbības 2017.gada 16.martā Rīgā, Reformācijas laukumā l, ir vērtējamas kā administratīvi sodāma rīcība.

Attiecībā uz pieteicēja norādīto, ka iesnieguma izskatīšanas termiņš tika pagarināts bez pamatojuma Valsts policija paskaidro, ka Valsts policija 2017.gada 31.maija lēmumā Nr.237 „Par iesnieguma izskatīšanas termina pagarināšanu" pieteicējam norādīja, ka pastāv objektīvi šķēršļi, kas neļauj

pilnīgi, objektīvi un vispusīgi izskatīt iesniegumus, jo pēc tobrīd pieejamās informācijas, bija izdarāms secinājums, ka tā nav pietiekoša, lai objektīvi un vispusīgi izvērtētu iesniegumos norādītos apstākļus un pieņemtu tiesiski pamatotu lēmumu.

[6] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.[1]panta pirmo daļu lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā bez tiesas sēdes.

Pārbaudījusi lietas materiālus, tiesa konstatē, ka procesa dalībnieki nav lūguši lietas izskatīšanu mutvārdu procesā un nepastāv citi šķēršļi lietas izskatīšanai rakstveida procesā, tādējādi tiesa lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[7] Tiesa, rakstveida procesā izvērtējot procesa dalībnieku lietā sniegtos rakstveida paskaidrojumus kopsakarā ar lietas materiāliem un lietā esošajiem pierādījumiem, secina, ka pieteikums ir noraidāms turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.

[8] Administratīvā lieta ierosināta par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, uzdodot Valsts policijai atlīdzināt pieteicējam morālo un personisko kaitējumu 2000 *euro*.

[9] Personas tiesības saņemt atbilstīgu atlīdzinājumu par iestādes nodarītu kaitējumu administratīvā pārkāpuma lietā paredz Latvijas Republikas Satversme (turpmāk - Satversme) un Zaudējumu atlīdzināšanas likums.

Satversmes 92.pants noteic, ka nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu.

Šī konstitucionālā norma citstarp ietver vispārēju garantiju – ja valsts pārkāpusi privātpersonas tiesības, tad privātpersonai ir tiesības uz atlīdzinājumu (sk. *Satversmes tiesas 2012.gada 6.jūnija sprieduma lietā Nr. 2011-21-01 6. punktu*).

Savukārt Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk - Zaudējumu atlīdzināšanas likums) 1.pants noteic, ka šā likuma uzdevums ir nodrošināt privātpersonai Satversmē un Administratīvā procesa likumā noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par mantisko zaudējumu vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas tai nodarīts ar valsts pārvaldes iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību (*panta pirmā daļa*), un šā likuma noteikumi attiecināmi arī uz tādu zaudējumu atlīdzināšanu, kuri privātpersonai nodarīti ar iestādes prettiesisku lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā (*panta otrā daļa*).

Tas, ka atlīdzinājuma prasījums par administratīvā pārkāpuma lietā nodarītu kaitējumu ir izskatāms analogi kā atlīdzinājuma prasījums par administratīvā procesa lietā nodarītu kaitējumu, izriet arī no Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 2.[1]panta.

Administratīvā procesa likuma 92.pants noteic, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu (turpmāk – zaudējuma atlīdzinājums), kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Saskaņā ar Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4.pantu iestāde zaudējumu (personisko un morālo kaitējumu) var nodarīt ar darbību, izdodot prettiesisku administratīvo aktu vai veicot prettiesisku faktisko rīcību, vai arī ar bezdarbību, ja iestādei bija pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 5.panta pirmajā daļā noteikts, ka tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu ir cietušajam, proti, privātpersonai, kas ir prettiesiska administratīvā akta adresāts vai trešā persona Administratīvā procesa likuma izpratnē, kā arī privātpersonai, pret kuru ir tieši vērsta vai kuru tieši skar iestādes prettiesiska faktiskā rīcība.

Zaudējumu atlīdzināšanas likums 6.panta pirmajā daļā paredzēts, ka tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas; bet otrā daļa – cēloņsakarība nepastāv gadījumā, kad tāds pats zaudējums būtu radies arī tad, ja iestāde būtu rīkojusies tiesiski.

Tādējādi, lai konstatētu zaudējumu atlīdzības tiesisko pamatu, ir jākonstatē:

1) valsts pārvaldes prettiesiska rīcība;

2) zaudējuma/kaitējuma esamība un to konkrēts apmērs;

3) cēlonisks sakars starp prettiesisku rīcību un zaudējumu (kaitējumu).

Ievērojot norādīto, tiesai pirmkārt jāpārbauda, vai ir konstatējama prettiesiska policijas amatpersonu rīcība, tātad jāvērtē aizturēšanas norise un pamatotība.

[10] Pieteicējs uzskata, ka policijas amatpersonu prettiesiskā rīcība ir izpaudusies tādējādi, ka tās bez tiesiskas pamata un nepamatoti veikušas pieteicēja aizturēšanu. Turklāt pieteicējs tika atbrīvots vairāk kā četras stundas pēc aizturēšanas.

Pārbaudot, vai ir konstatējamas policijas amatpersonu prettiesiskas darbības, tiesa norāda turpmāko.

Atbilstoši lietā noskaidrotajam, 2017.gada 16.martā plkst. 11.10, Reformācijas laukumā 1, Rīgā, Valsts policijas darbinieki konstatēja, ka pieteicējs piedalījās iepriekš publiski izziņotā „Latvijas antinacistiskā komiteja" organizētā piketā, kurš sākotnēji bija saskaņots ar Rīgas pilsētas pašvaldību, taču vēlāk no organizācijas puses tika atsaukts. Kā arī pikets tika uzsākts, nenodrošinot kārtības uzturētājus. Norādīts, ka ar minētajām darbībām ir pārkāpta likuma „Par sapulcēm, gājieniem un piketiem" 12.panta otrā daļa, 18.panta trešā daļa, un ka atbildība par šādu pārkāpumu paredzēta Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 174.[3] pantā.

Pieteicējs nenoliedz, ka 2017.gada 16.martā ap plkst.11.10, atradās Reformācijas laukumā 1, Rīgā, kur saticis paziņas, ar kurām aprunājies.

No minētā tiesa secina, ka pieteicēja ieskatā prettiesiskā policijas amatpersonu darbība izpaudusies tādējādi, ka notikusi prettiesiska pieteicēja aizturēšana, turklāt tā bija ilgāka par četrām stundām.

[11] Saskaņā ar Satversmes 94.pantu nevienam nedrīkst atņemt vai ierobežot brīvību citādi kā tikai saskaņā ar likumu. Šādas tiesības noteiktas arī Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību konvencijas 5.panta pirmajā daļā.

Kā norādījusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa, tiesības uz brīvību un drošību ir pirmā līmeņa pamattiesības indivīda fiziskās drošības aizsardzībai, un kā tādas bauda fundamentālu nozīmi (sk. *Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2006.gada 3.oktobra sprieduma lietā "McKay pret Apvienoto Karalisti" 30.punktu*).

Šo tiesību mērķis ir pasargāt personas no tā, ka tām patvaļīgi tiek atņemta brīvība (sk. *Eiropas Cilvēktiesību tiesas sprieduma lietā "Khudoroyov pret Krieviju" 124.punktu*).

Tomēr jāņem vērā, ka ne Konvencija un Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakse (sk., piemēram, *Eiropas Cilvēktiesību tiesas sprieduma "McKay pret Apvienoto Karalisti" 30.punktu un tajā norādītās atsauces*), ne arī Satversmes 94.pants neaizliedz brīvības atņemšanu vai ierobežošanu vispār,

bet aizliedz to veikt bez tiesiska – likumā noteikta – pamata.

Policijas darbinieku vispārējās tiesības noteic likuma „Par policiju" 12.pants. Proti, policijas darbiniekam, pildot viņam uzliktos pienākumus atbilstoši dienesta kompetencei, tostarp ir tiesības administratīvi aizturēt likumpārkāpējus un veikt citus likumā noteiktos pasākumus administratīvo pārkāpumu lietvedības nodrošināšanai (*12.panta pirmās daļas 4.punkts*), likumā noteiktajā kārtībā aizturēt un turēt apsardzībā personas, kuras tiek turētas aizdomās par noziedzīgu nodarījumu vai administratīvo pārkāpumu izdarīšanu (*12.panta pirmās daļas 7.punkts*).

Savukārt Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 254.panta 1.punkts citastarp paredz, ka policijas darbinieki (amatpersonas) var administratīvā kārtā aizturēt personu cita starpā, ja pārkāpta sapulču, gājienu un piketu organizēšanas vai norises kārtība.

Ņemot vērā iepriekš minēto, vispārīgi policijas darbiniekam ir likumīgas tiesības aizturēt personu, lai pārtrauktu administratīvo pārkāpumu.

Iepriekš minētā tiesību norma nav interpretējama tādējādi, ka aizturēšanas rezultātā visos gadījumos persona obligāti ir atzīstama par vainīgu un saucama pie administratīvās atbildības. Aizturēšana var tikt īstenota arī tajos gadījumos, ja ir objektīvs pamats policijai iejaukties un izmeklēt lietas apstākļus, tādējādi novēršot iespējamo likumpārkāpumu. Pretējā gadījumā policija nespētu pilnvērtīgi nodrošināt sabiedrisko kārtību un drošību.

[12] Izskatāmajā lietā pieteicējs tika aizturēts, lai pārtrauktu administratīvo pārkāpumu, kas paredzēts Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 174.^{3}pantā, proti, par sapulču, gājienu un piketu, kā arī publisko izklaides un svētku pasākumu noteiktās organizēšanas un norises kārtības pārkāpšanu.

Tiesa atzīt, ka pastāvot pamatotām aizdomām, kas liecina, ka tiek izdarīts administratīvais pārkāpums, policijas amatpersonām bija tiesības pieteicēju aizturēt, lai pārtrauktu pārkāpuma izdarīšanu un noskaidrotu notikušā apstākļus.

Tomēr arī gadījumā, ja pati aizturēšana ir atzīstama par pamatotu, vienlaikus ir pārbaudāms, vai pats aizturēšanas process ir bijis tiesisks – vai nav pielietots nesamērīgs spēks vai pieļauta vardarbīga un cilvēka cieņu pazemojoša apiešanās.

Izskatāmajā lietā tiesa nesamērīga spēka vai pazemojošas un vardarbīgas attieksmes esamību nekonstatē. Arī pieteicējs uz tādu nav norādījis.

[13] Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 255.pants noteic, ka administratīvā kārtā aizturēt personu drīkst ne ilgāk kā uz četrām stundām.

No lietas materiāliem tiesa konstatē un par to lietā nav strīda, ka pieteicējs tika aizturēts 2017.gada 16.martā plkst.11.25, bet atbrīvots plkst.15.30.

Tātad kopējais aizturēšanas laiks pārsniedza četras stundas, līdz ar to formāli konstatējams procesuāls pārkāpums pieteicēja aizturēšanas procesā.

Turklāt pārsūdzētajā lēmumā Valts policija arī atzīt, ka ir minimāli pārkāpts pieteicēja administratīvās aizturēšanas termiņš, proti, par 5 minūtēm, bet uzskata, ka tas nevarēja radīt pieteicējam kaitīgas sekas.

No Rīgas apgabaltiesas sprieduma tiesa secina, ka pieteicējs nebija izdarījis nekādu administratīvo pārkāpumu, tomēr Rīgas apgabaltiesas 2017.gada 4.decembra spriedumā nav vērtēta policijas amatpersonu rīcība.

Pārbaudot lietā esošo Valsts policijas dienesta pārbaudes atzinumu, tiesa atzīst, ka dienesta pārbaude veikta tiesiski, procesuāli pārkāpumi netiek konstatēti. No dienesta pārbaudes neizriet, ka policijas darbinieki būtu prettiesiski aizturējuši pieteicēju. Vienlaicīgi ir konstatēts, ka minimāli pārkāpts likumā noteiktais administratīvās aizturēšanas termiņš, tas nav radījis kaitīgas sekas pieteicējam. Ņemot vērā, ka Valsts policijas dienesta pārbaudes atzinums ir ierobežotas pieejamības informācija, tiesa detalizēti to neanalizēs un šajā sprieduma neatspoguļos.

Vērtējot faktiskos apstākļus, tiesa ņem vērā, ka likumā noteiktais administratīvās aizturēšanas termiņš pārkāpts par ļoti neilgu laiku – piecas minūtes, kas faktiski varēja notikt dažādu formālu un nebūtisku iemeslu dēļ.

Šādos apstākļos tiesai nav pamata atzīt, ka būtu noticis pieteicēja būtisks cilvēktiesību aizskārums.

[14] Apkopojot iepriekš norādīto, tiesa secina, ka nav konstatējamas būtiskas prettiesiskas policijas amatpersonu darbības saistībā ar pieteicēja aizturēšanu. Līdz ar to nav konstatējams obligātais priekšnoteikums personiskā un morālā kaitējuma atlīdzināšanai – valsts pārvaldes prettiesiska rīcība.

Tādējādi tiesa nekonstatē, ka ar policijas amatpersonu rīcību administratīvā pārkāpuma lietā, kuras ietvaros 2017.gada 16.jūnijā sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols Nr. PC316507, pieteicējam būtu nodarīts personiskais un morālais kaitējums, par ko būtu nosakāms atlīdzinājums naudā.

[15] Kā ir atzīts Augstākās tiesas judikatūrā, tiesai nav pienākuma detalizēti atrunāt jebkuru argumentu. Tiesai ir atļauts izvērtēt argumentus, kurus tā uzskata par nozīmīgiem no tiesību viedokļa (sk. *Augstākās tiesas 2010.gada 11.marta sprieduma lietā Nr.SKA–66/2010 14.punktu, 2012.gada 21.februāra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA–186/2012 10.punktu*). Līdz ar to tiesa nesniedz detalizētu novērtējumu katram pieteicēja norādītajam argumentam, bet gan lietā būtiskākajiem.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251., 289.–291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par morālā un personiskā kaitējumu atlīdzinājumu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese I.Petrovska